

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 1. do 10. septembra 2011

OBVESTILO

Temperaturne in sušne razmere so po vsej državi povzročile prisilno zorenje koruze. Siliranje za živalsko krmo je več ali manj končano, začelo se je obiranje zgodnjih hibridov koruze za zrnje. Sušne razmere so se v pretekli dekadi še okrepile, oviran je vznik jesenskih dosevkov in oljne ogrščice ter oranje prostih površin za jesensko setev. V Primorju gre trgategv h koncu, prezgodaj kot normalno se trgategv zgodnjih sort začenja tudi v podravski in posavski vinorodni deželi. Sončni ožigi in dolgotrajno pomanjkanje talne vode skozi vso vegetacijsko obdobje je močno prizadelo tudi oljke.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Prvo septembrsko dekada so zaznamovale predvsem rekordno visoke temperature zraka. Povsod po državi so bile povprečne temperature zraka od 3 °C do 6 °C (na Obali) višje od dolgoletnega povprečja. V nižje ležečih krajih so se dnevne povprečne temperature zraka gibale od okrog 17 do 20 °C, najvišje pa od 21 do 24,5°C. Najvišje dnevne temperature zraka so večkrat presegle 30 °C, tudi 33 °C. 3. in 4. septembra so v številnih krajih presegle dolgoletne rekorde. Tako smo imeli od 7 do 10 toplih dni, od tega tudi 1, na Gorenjskem in Koroškem, do 4 vročih v Ljubljani in S Primorski. Tudi Rateče so zabeležile 4 tople dni. Padavin je bilo malo. Za razliko od avgustovskega vročinskega vala, so ob septembrskem nastajala neurja, z nalivi, vetrom in točo. Le na celjskem, kjer je padlo celo do 60 mm dežja, so nekoliko presegle povprečje. Najmanj padavin so dobili na SZ države, kar ni doseglo niti četrte dolgoletnega povprečja. Podpovprečna vrednost vsote prejetih sončnih ur je bila na Obali. Za več kot petino pa so povprečje presegle v osrednji Sloveniji od S do J roba države ter v Slovenskih goricah in Prekmurju.

torek	sreda	četrtek	petek
15 / 29	16 / 28	15 / 29	13 / 25

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

Povprečne vrednosti izhlapevanja v prvi dekadi septembra na Gorenjskem in Koroškem niso presegle 3 mm na dan, drugod 3,5 mm, razen na Obali (4,3 mm). Z izjemo Obale, tudi najvišje vrednosti niso več presegle 5 mm na dan.

STANJE RASTLIN

Visoke temperature zraka so konec avgusta in v prvi dekadi septembra vplivale na pospešeno in prisilno dozorevanje koruze povsod po državi. Iz severovzhodne Slovenije poročajo, da zgodnje hibride koruze že spravljajo s polj. Na koruznih posevkih ni večjih posledic zaradi suše, listi so se zvižali in sušili le posevkom na plitvih, peščenih in za koruzo neprimernih tleh. Trenutno s polj pobirajo oljne buče, ki so občasne sušne razmere v juliju in avgustu dobro prestale in ne pričakujejo večjih odstopanj pridelka od pričakovanega. V tem delu Slovenije izsušena tla trenutno najbolj ovirajo jesenske dosevke in oljno ogrščico pri vzniku. Poročajo da je toča, povzročila nekaj škode na listih koruze, na plodovih sadja in zlasti na vrtninah, vendar ni prizadela velikih površin. Pospešeno dozoreva tudi grozdje. Ugotovljeno je bilo naglo padanje kislin, zato so v vinorodnih območjih severovzhodne Slovenije na začetku druge dekade priporočili trgategv zgodnjih sort, primerjavi s povprečjem vsaj 10 dni bolj zgodaj kot sicer.

V drugih delih Slovenije so vplivi suše bolj opazni. Na koruznih posevkih so se prezgodaj posušili spodnji listi. Celo na Barju, kjer vode v tleh ne primanjkuje pogosto, je opaziti zvite vrhne liste in sušenje spodnjih listov pri koruzi. Poteka siliranje koruze za živinsko krmo. Od suše prizadet je tudi tretji odkos trave, ki je povsem zastal v rasti.

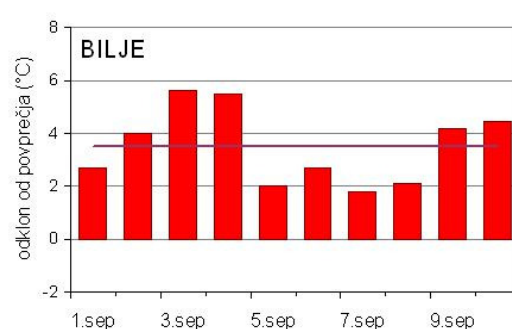
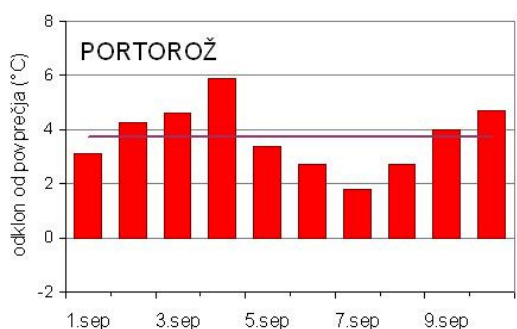
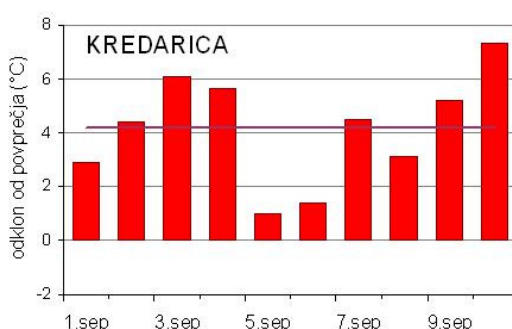
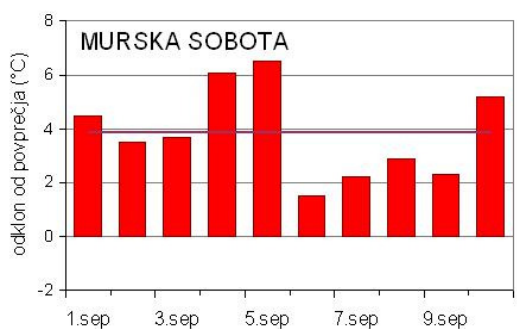
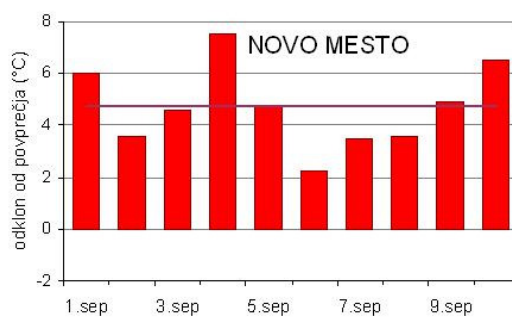
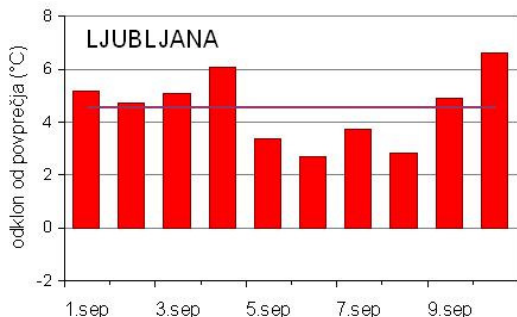
V Primorju je trgategv pri koncu. Vinogradniki si lahko obetajo dober vinski letnik, poročajo pa o škodi, ki so jih na grozdju povzročili vročinski ožigi. O vročinskih ožigih in pridelku pod pričakovanjem poročajo tudi oljkarji, saj je oljčnike vso vegetacijsko obdobje pestilo hudo pomanjkanje talne vode.

VODA V TLEH

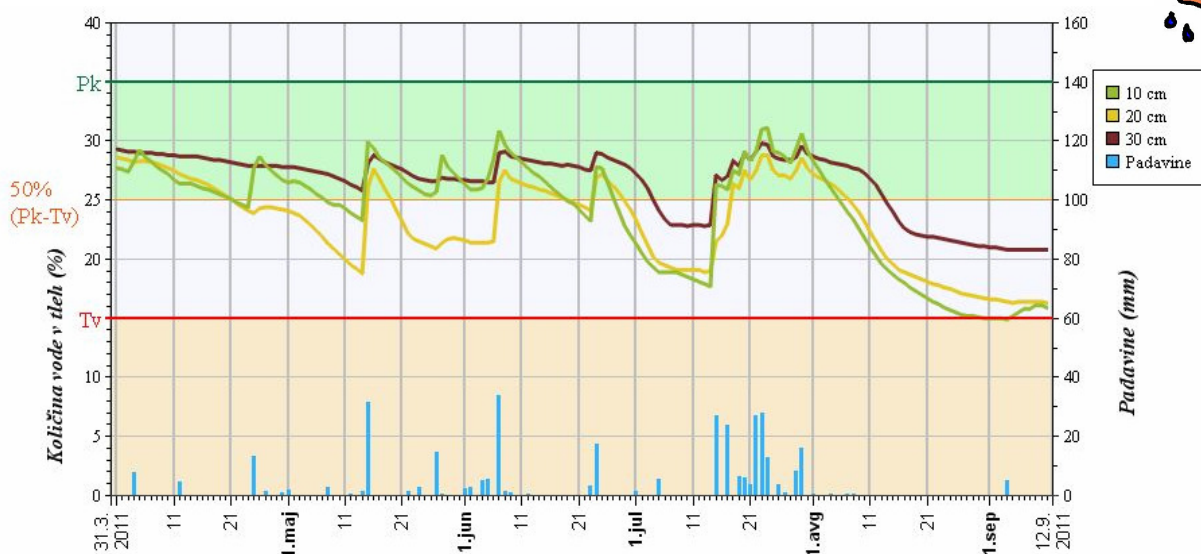

Vsebnost vode v tleh se še vedno ni dvignila nad spodnjo mejo rastlini dostopne vode. Vsota dekadnih vrednosti vodne bilance v prvi septembrski dekadi, je bila negativna povsod, razen na celjskem, kjer je bila 10,3 mm. Drugje so se vrednosti gibale med -13 mm na Gorenjskem in -29 mm na Obali. Vegetacijska vodna bilanca je bila blizu normalne oskrbe na Koroškem, drugje je še vedno globoko v negativnih številkah. Primanjkljaj na Gorenjskem in Dolenjskem je do 100 mm, na Štajerskem, v Prekmurju in osrednji Sloveniji do 200 mm, v severnem delu Primorske okrog 350 mm in na Obali okrog 560 mm.

Odstopanja povprečnih dnevni temperatur zraka v prvi dekadi septembra od dolgoletnega povprečja (1961 --1990); črta ponazarja povprečen dekadni odklon

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine: Bilje, 1. 4. – 11. 9. 2011

Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

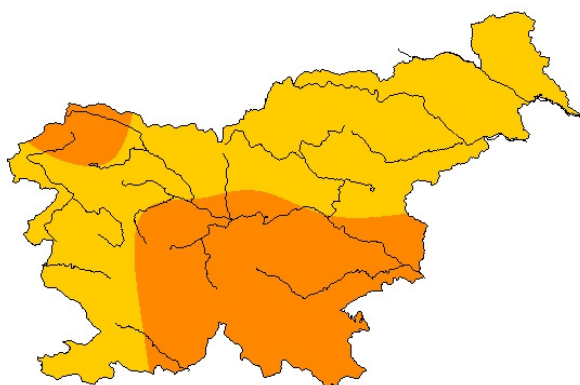
Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

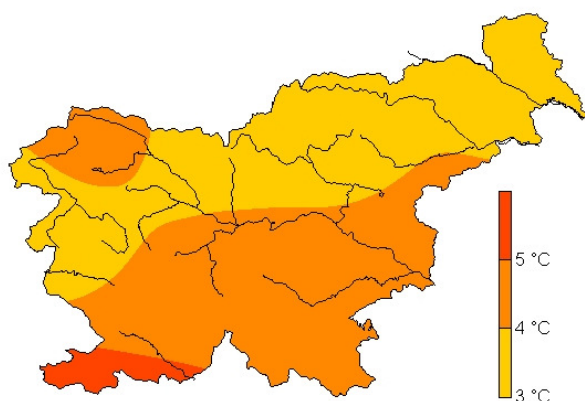
ODSTOPANJA TEMPERATURE ZRAKA ZA PRVO DEKADO SEPTEMBRA (1. 9. –10. 9. 2011)

Spodnji karti prikazujeta odklon temperature zraka v prvi septembrski dekadi glede na dolgoletno povprečje 1961 – 1990 (levo) in 1991 – 2010 (desno). Povprečne temperature zraka glede na obe dolgoletni povprečji odstopata povsod za vsaj 3 °C. Največja razlika se kaže na od Obale do južnega roba Brkinov, kjer nam da 30 – letno povprečje 1961 – 1990 od 3 do 4°C odstopanja, 20 – letno povprečje 1991 – 2010 pa več kot 5 °C. Vrednosti odstopanja so pri 20 – letnem glede na 30 – letno povprečje večje za 1 °C tudi v JZ delu Slovenije in v J delu Posavskega hribovja do Haloz.

Odstopanje glede na dolgoletno povprečje 1961-1990

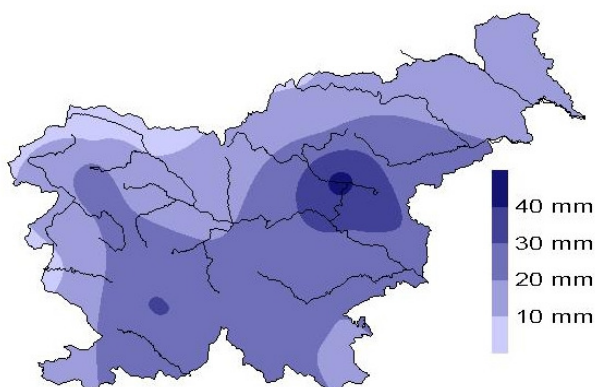
Odstopanje glede na dolgoletno povprečje 1991-2010

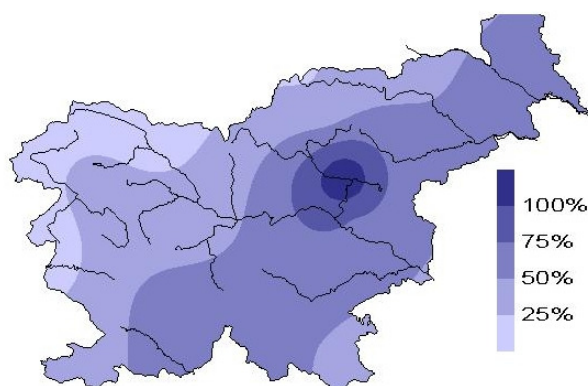
Višina padavin v prvi dekadi septembra 2011 (1. 9. – 10. 9. 2011)

Tokrat je najmanj dežja, manj kot 10 mm, padlo na severnem robu Julijskih Alp, na območju Karavank ter skrajnem zahodu Slovenije. Z izjemo celjskega, kjer je bilo padavin več kot 30 mm, je bila ostala Slovenija z manj kot 30 mm razmeroma suha. To se odraža tudi na karti odstopanja od dolgoletnega povprečja (1961 – 1990). Le na celjskem so malenkost presegli povprečje. Drugod so padavine dosegale le $\frac{3}{4}$ višine padavin dolgoletnega povprečja. Komaj četrtno so dobili na skrajnem SZ in Z Slovenije, polovico pa v pasu od Obale in Krasa v smeri proti severovzhodu do Apaškega polja in Gornje Radgone, vključno s Polhograjskim, Škofjeloškim in Idrijskim hribovjem ter Belo Krajino.

Višina padavin v prvi dekadi septembra 2011

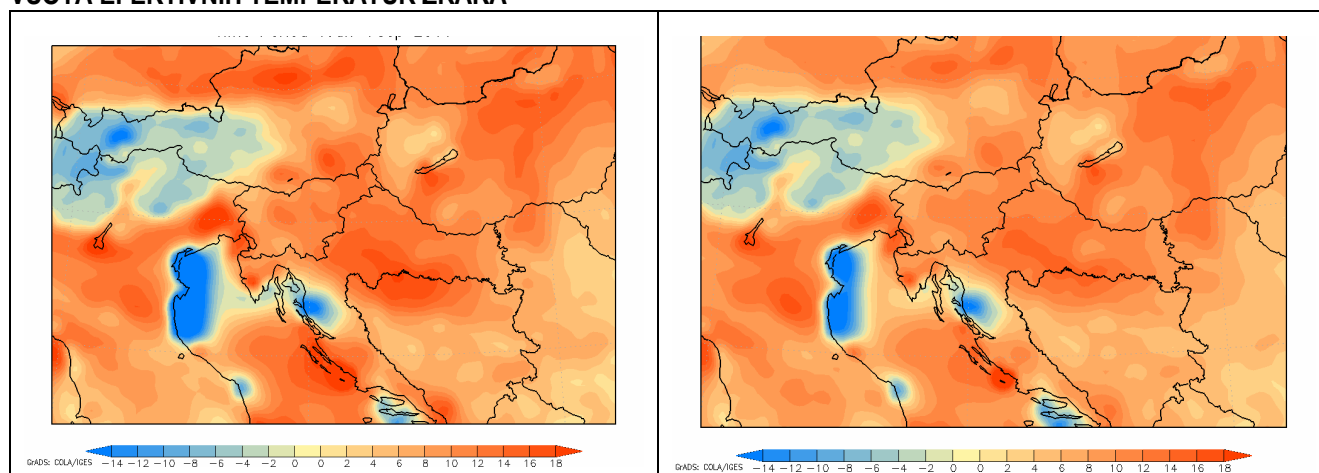
Odstopanje od dolgoletnega povprečja 1961 – 1990

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2010. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

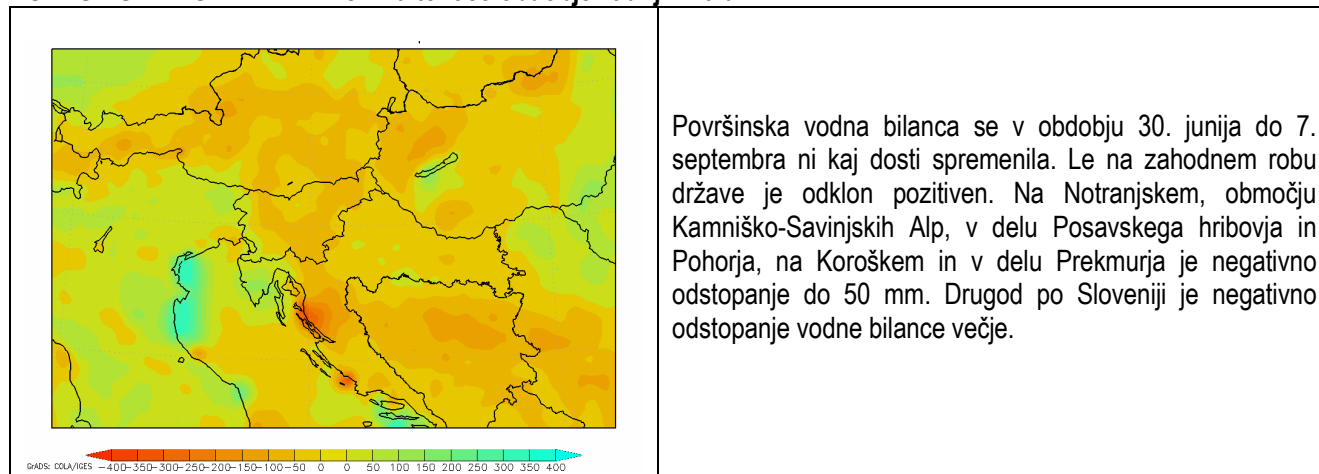
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. januarja do 7. septembra 2011 (levo) in od 1. aprila do 7. septembra 2011 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2010.

Odstopanja vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C so povsod po državi, tako od 1. januarja, kot tudi od 1. aprila, pozitivna. Odstopanja so se od prejšnje dekade povečala za enega do dva stopinjska razreda in so sedaj povsod večja od 6 °C. Karti za obe obdobji sta si podobni, z izjemo razreda 10 – 12 °C v daljšem obdobju. Odstopanje, v obdobju od 1. aprila, v četrtem stopinjskem razredu pokriva območje osrednje ter skoraj celotnega dela zahodne Slovenije ter Obale in Krasa. Na prav takem območju je odstopanje vsaj štirih stopinjskih razredov tudi v obdobju od začetka koledarskega leta. Za pet razredov odstopajo tu vsote efektivnih temperatur v osrednji Sloveniji, na V in JV Štajerske ter delu Prekmurja.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni

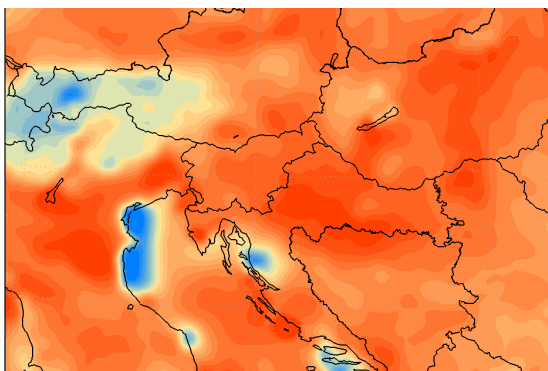

Površinska vodna bilanca se v obdobju 30. junija do 7. septembra ni kaj dosti spremenila. Le na zahodnem robu države je odklon pozitiven. Na Notranjskem, območju Kamniško-Savinjskih Alp, v delu Posavskega hribovja in Pohorja, na Koroškem in v delu Prekmurja je negativno odstopanje do 50 mm. Drugod po Sloveniji je negativno odstopanje vodne bilance večje.

IZGLEDI ZA PRIHODNIH DESET DNI

Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2010).

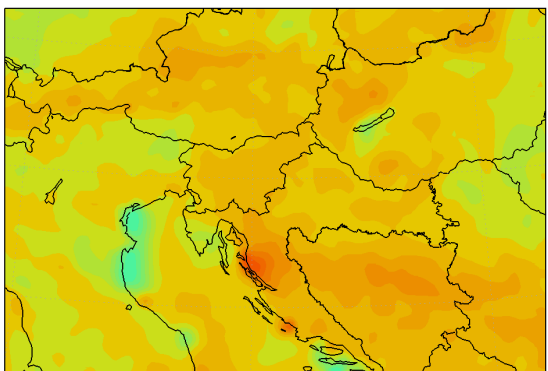
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 17. septembra 2011

Vsote efektivnih temperatur zraka naj bi se še povečale, za en stopinjski razred. Najvišje vsote bodo vztrajale na Obali in Krasu ter v osrednjem in zahodnem delu Slovenije, z izjemo Koroške, Pohorja in kočevskega.

Na sliki je narisano odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. aprila do 17. septembra 2011 od modelskega povprečja za isto časovno obdobje v letih 1989–2010.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70-dnevno obdobje z izgledi do 17. septembra 2011

Skoraj po celi državi bo površinska vodna bilanca še vedno negativna, s primanjkljajem od 50 do 100 mm. Po skrajnem S in Z robu države bo vodna bilanca v razredu od 0 do – 50 mm. Ravno nad mejo dolgoletnega povprečja pa naj bi bilo na kobarškem in na Obali.

Na sliki je prikazano pričakovano odstopanje vodne bilance za 70-dnevno obdobje do 17. septembra 2011 od dolgoletnega povprečja za enako obdobje v mm.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.